EVENIMENTE CULTURALE DIN STOCKHOLM

de arh. Octavian Ciupitu

"Hanten şi Happi
Îmbrăcăminte de pompieri şi halate de negustori
din Japonia"

La Muzeul de Artă din Extremul Orient (Östasiatiska museet) din Stockholm, în cadrul campaniei culturale "Vara japoneză", are loc în perioada 13 iunie - 20 august o expoziţie în care sunt prezentate obiecte de îmbrăcăminte tradiţionale pentru bărbaţi din Japonia, cunoscute sub numele de hanten şi happi.

Termenii acestia japonezi desemnează jachete şi halate trei-sferturi, folosite cel mai adesea fără cordon. Tipul acesta de îmbrăcăminte era folosit mai ales de către pompieri şi bărbaţii care lucrau în comerţ, dar se folosesc şi astăzi de către bărbaţii participanţi la festivităţile locale, în scopul de a-şi manifesta apartenenţa la un anumit grup. Obiectele acestea de îmbrăcăminte aparţin aceluiaşi tip, dar în mod tradiţional jachetele pompierilor sunt numite hanten, iar jachetele negustorilor şi cele folosite la festivităţi sunt numite happi.

Cuvântul hanten este compus din semnul grafic pentru "legătură" şi cel pentru "relaţie", iar îmbrăcămintea de tip hanten sau happi nu este doar o haină oarecare, ci este totodată o expresie a relaţiilor sociale.

Sashiko hanten, jachetă groasă de pompier decorată cu un crap care se urcă pe o cascadă (secolul XIX).
© Sumi Collection.

Sashiko hanten sunt jachete groase de pompieri din mai multe straturi. În vechiul oraş Edo (în actualul Tokyo), cu casele sale de lemn înghesuite unele într-altele, aveau loc mereu incendii devastatoare. Munca pompierilor, care cerea atât curaj cât şi forţă fizică, şi care însemna un pericol de moarte zilnic, se bucura de o înaltă consideraţie, iar felul de a fi al pompierilor - un amestec de dispreţ faţă de moarte şi bucurie de viaţă copleşitoare - era un exemplu de urmat pentru mulţi. În timpul stingerii incendiilor, pompierii purtau halate sau jachete groase, în japoneză numite sashiko hanten. Acestea erau confecţionate din trei straturi groase de ţesături din bumbac (introdus în Japonia în secolul XVI) cusute cu împunsături dese verticale şi, înainte de începerea muncii de stingere a incendiului, erau îmbibate cu apă. Până în zilele noastre s-au păstrat mai ales jachete cu decoraţii efectuate în tehnica tutsugaki, o tehnică care presupunea participarea mai multur meşteşugari la fabricarea lor - lucru ce făcea ca ele să fie foarte costisitoare. Halatele bogat decorate ale pompierilor nu se foloseau însă în timpul stingerii incendiilor, ci atunci erau utilizate halate groase în mai multe straturi decorate doar cu semne care indicau apartenenţa purtătorului la o anumită unitate de pompieri. Jachetele bogat decorate erau folosite după incendiu de către conducătorii pompierilor sau de către alte persoane din cadrul autorităţilor, atunci când vizitau victimele incendiilor pentru a le exprima compasiunea în legătură cu pierderile provocate de incendiu şi pentru a cerceta ce nevoie de ajutor au aceştia. Mai târziu, jachetele de pompieri bogat decorate au fost la modă printre actorii de kabuki şi tinerii sofisticaţi din cartierele de plăceri din Edo, care au introdus obiceiul de a purta decorurile grandioase ale acestor haine în interiorul lor. Cele mai multe dintre halatele de pompieri păstrate provin din a două jumătate a secolului XIX. Multe dintre motivele cu care sunt decorate ele sunt inspirate din munca pompierilor, la ele adăugându-se cele care simbolizează curajul şi puterea fizică, precum şi cele luate din poveştile populare cu eroi. Unul dintre motivele care apare adesea pe aceste costume este steagul pompierilor - matoi. Având o formă specială, steagurile acestea erau folosite pentru a marca limitele câmpului de luptă contra incendiului, purtătorii lor fiind plasaţi pe acoperişuri din apropierea zonei incendiului, de unde îl puteau supraveghea.

Happi sau "jachete de negustori", erau jachete decorate pe spate cu un simbol special de recunoaştere. Încă din vechime, nobilimea japoneză dezvoltase simboluri de familie care erau aplicate pe arme, steaguri, uniforme şi altele, pentru a face posibilă în luptă deosebirea aliatului de duşman. În perioada Edo (1600-1867) au folosit şi casele de negoţ simboluri similare, la început aplicate pe noren, nişte perdele atârnate în faţa uşilor de intrare la magazine. Aceste simboluri, asociate cu tipul de negoţ desfăşurat acolo, au fost cu timpul aplicate şi pe jachetele angajaţilor, care în felul acesta au devenit un fel de panouri de reclamă ambulante. Simbolurile reprezentau mărci de produse, blazoane de familie, stilizări ale numelui de familie şi altele, fiind executate cu multă pregnanţă grafică si o mare valoare decorativă.

Jachetă happi decorată cu o stilizare de ţigle de acoperiş şi cu un semn chinezesc.
© Sumi Collection.

Exponatele prezentate aici au fost aduse de la Colecţia Sumi din Japonia. După o perioadă în care interesul acestei instituţii, orientate către valorile culturale tradiţionale ale Japoniei, fusese concentrat pe colecţionarea de chimonouri din perioadele Edo, Meiji (1868-1911), Taisho (1912-1925) şi Showa (1926-1988), atenţia a fost cu timpul orientată către îmbrăcămintea tradiţională de fiecare zi a muncitorilor japonezi. Ca atare, Colecţia Sumi s-a îmbogăţit de-a lungul anilor cu un mare număr de obiecte de îmbrăcăminte hanten şi happi pe care le prezintă şi în cadrul unor expoziţii itinerante, una dintre acestea constituind actuala manifestare prestigioasă care are loc acum la Stockholm.

"Daruri din fondul lui Bengt Julin
ARTIZANAT ARTISTIC ŞI DESIGN"

Între 16 iunie şi 15 octombrie sunt expuse la Muzeul Naţional (Nationalmuseet) din Stockholm obiecte de artă artizanală şi design care au fost achiziţionate cu mijloace băneşti provenite din fondul constituit de donatorul suedez Bengt Julin.

Bengt E.R. Julin (1911-) a donat în 1983 asociaţiei Prietenii Muzeului Naţional (Nationalmusei Vänner) din Stockholm mijloace băneşti pentru constituirea unui fond, din al cărui profit să se finanţeze noile achiziţii de obiecte de artizanat artistic şi design ale Muzeului Naţional. Datorită acestui fond au putut fi achiziţionate atât un mare număr de obiecte interesante de artizanat artistic mai vechi, cât şi mai ales obiecte create de artişti contemporani. În expoziţia aceasta este prezentată o selecţie destul de amplă de obiecte din ceramică, sticlă, textile, argint precum şi mobile.

Bertil Vallien (1938-): Ianus III, 2000.
Sticlă turnată în nisip, aluminiu, lemn.
© Nationalmuseum, Stockholm.

Exponatele reprezintă printre alţii pe unii dintre cei mai de seamă artizani artistici din ultimele două decenii, atât suedezi cât şi internaţionali.

Ceramica, care este unul dintre domeniile preferate ale donatorului, este bogat reprezentată printre altele cu lucrările danezilor Jane Reumert, Bente Hansen, Gutte Eriksen şi Knud Kristensen.

Printre numele internaţionale care se remarcă se numără ceramiştii Rudy Autio (SUA) şi Colin Pearson (Marea Britanie), sticlarul Wilhelm Wagenfeld (Germania) şi alţii.

Dintre foarte tinerii artizani artistici, care datorită acestui fond au putut fi prezentaţi în colecţiile muzeului, se remarcă ceramista Eva Hild, argintarul Anders Ljungberg şi sticlarul Mårten Medbo.

Dintre achiziţiile de obiecte de artizanat mai vechi este de notat o comodă executată de ebenistul suedez Olof Martin prin anii 1740. O achiziţie specială o constituie cinci scaune lucrate de Åke Axelsson (1932-) şi care sunt destinate a fi utilizate la ocaziile când familia regală a Suediei va participa la ceremoniile ce vor fi organizate în cadrul Muzeului Naţional.

Alocaţiile de stat pentru achiziţionarea de lucrări create de artişti şi artizani suedezi în viaţă au fost suspendate în 1990. Muzeul Naţional a apelat după aceea la donatori privaţi şi la donaţii pentru a-şi putea îmbogăţi colecţiile.

Există în continuare persoane private care donează Muzeului Naţional atât opere de artă izolate, cât şi colecţii importante, ceea ce face ca secţia de artizanat artistic din ultimele cinci secole a acestui muzeu să fie cea mai bogată din ţară.